

Universitätsbibliothek Wuppertal

Q. Horatii Flacci Epistolae Omnes, Qvae Extant

Horatius Flaccus, Quintus

Basilae, 1615

Epistola VIII. Ad Celsum Albino Vanum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1477)

Quam si me toto laudet vicini pago.

pro tunica vili & pannosa, Sic usurpantur in Satyrico Petronij pro malo ac vili aere, sed prater unum dispondunt dicitur, Lupinosq; quibus destinaveramus mercari, nihil ad manum erat, ne interim prada discederet.

p Mira est hic Poetae licentia, Graecis περιφρασις, loquendi aequum, quem aut veteri aut metuiere deberet, ab eoque; repositum, quod non est in potestate cuiusquam situm: cuius affectum auget alia sequentis dictionis figura.

q Auditur ter initio sententiarum sonus sonus vocis eiusdem per Epanaphoram.

r Προκαταληψις est obijciendi apologi.

s Accessus est ad prosopopoeiam mustelae vulpeculam inclusam sic alloquentis, Si vis &c. ubi fictio personae deponitur sine admonitione.

t Anaphora est in membris.

u Alia est prosopopoeia Telemachi Menelaum Atridem sic affantis: non est aptus O Attride. &c.

x Haec duo πολυπρόσωπος cadunt ex eodem.

y Sumtum est ab ignavia & mollitie hominum ad militiam ineptorum.

z Quarta est prosopopoeia Philippi cum Demetrio seruo suo primū, deinde ipsius cum Vultejo Mena loquenti per Dialogismum.

aa Metonymia est adjuncti pro aedibus Menae, unde constat, hunc non fuisse vagum, & incertis sedibus errantem.

bb Synecdoche est generis pro Martio campo καὶ ἐξ ὅλου.

cc Similis est tropus pro occupationibus mercenariis & impedimentis, praconis.

dd Paronomasia est & agnominatio soni leviter dissimilis, e comutatione alicujus syllabae & significationis.

ee Anaphora est.

ff Similis est tropus Od. 18. l. 1.

10 Quis post vina gravem pauperem aut militiam crepat? Inde repetit expositionem.

gg Exclamatio est affirmantis suas querelas per Pollicem.

hh Altera est exclamatio, sed obtestantis ad affectum patrono movendum.

ii Synecdoche est generis pro officio & instituto praconis.

20 kk Allegoria est e Metaphoris ab his, qui staturam corporis humani numero pedum metiuntur: qualis est in Dialogo Lucian. de imaginibus, ἀλλὰ διακέως καὶ πνευμαλέως τῶ ἀκρίω μέτρον ἐκατέρω, Disjudica & dimetiarius utrumq; propria mensura. Monet autem Allegoria, ut

25 intra sua quisq; conditionem & fortunam se contineat, & se suis facultatibus tam animi, quam corporis aestimet, nec ex aliorum judicio pendeat.

Epistola VIII. AD CELSUM ALBINO VANUM.

Theticum,

Horatius operam Musae, tanquam internuncii cuiusdam, utitur ad statum vitae suae Celso indicandum: ut hic facilius ac melius inde de suis moribus cognoscat & statuatur.

Celso gaudere & bene gerere Albinovano, Musa rogata refer comiti scribae, Neronis. Si querat quid agam: dic multa & pulchra minantem,

Vivere nec recte nec suaviter: haud quia grando contuderit vites oleamq; momorderit astus: Nec quia longinquis armentum agrotet in arvis: Sed quia mente minus validus quam corpore toto, Nil audire velim, nil discere, quod levet agrum.

35 Fidis offendar a medicis: irascar amicis, Cur me funesto properent arcere veterno: 2. f. Quae nocuere sequar fugiam, quae profore creda: g. Roma Tibur amnem ventosus, Tibure Romam. 3. Post haec, ut valeat, quo pacto rem gerat, & se: Ut placeat juveni percontare utq; cohorti. Si dicet, recte: primum gaudere subinde Praeceptum auriculis hoc instillare memento, Ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

Analysis Dialectica.

Poeta non dissimili serere prudentia & artificio utitur hic in admonendo Celso de ipsius vitis ac inconstantia, atq; fecit Sat. 3. l. 2. in Damaspippo reprehendendo. Valet certe hoc utrumq; plurimum ad utiliter monendum, si cohortatio suscipiatur opportunè, & ad rationem personae accommodatè. Nam quum via stulti sit in oculis ipsius, ut scribitur c. 12. v. Prov. ille monita sapientissimi cuiusq; respuit omnia, sicut eiusdem l. c. 13. v. 9. docetur, In arvis, stultitiae loquar: quia contemnet intellectum eloquentium tuorum. Eodem spectat consilium Sirachidae c. 22. qui suadet non consumendam esse operam in huiusmodi homine docendo, quae non secus perdetur, atq; si poneretur aut in tellis alicujus fractae hydrae committendis & conglutinandis: aut in aliquo alio dormiente monendo. Tali prudentia utitur saepe Demosthenes, qui ut Ulpianus scholias in primam Olynthiacam annotavit, το ἐπιχρησθευσαυτοῦ καὶ τῶν ἀλλοτρίων, ἵνα μὴ εἰς τὸν πόλεμον ἀφῆκε τὸν ἀκούσαντα, καὶ οὐχ ὑμῶν, quam vult vatum vitare auditorum, in se parte culpa transfert, dicens saepe numero ipsi nos, non vos, in hoc vel in illo negligentiores fuimus. Itaq; Poeta Philautia hominis perperata & cognita qui nihil, nisi quod ipse aut dicit, aut facit, miratur, aliorum consilia vel ipsorum amicorum asper-

45 natur; effigiem vitae suae, sub aspectum ipsi subijcit: primum e suis turpibus factis: quod multum se jactet: studium Philosophiae accerrimum vendit: praclarum opus scripturam persequatur: multas res alias ostendet ac minetur: quod deniq; nec recte nec suaviter vivat: quod postremum illustratur loco efficientium negatarum, quae tanquam fallae, ἀπιστοῦσ καὶ τὴν ἀρετήν, removetur, & pro his verae indubitataeque reponuntur, quae minorum collatione illustrantur, quales notavimus epist. 2. hujus l. 1. v. cur Quae ledunt oculos &c. Animi siquidem labes nec diuturnitate valescere, nec manibus elui potest, juxta physicorum axioma Animi morbum graviolem corporis morbo esse. Sic ἡ νόσος ἐκ τῆς ἐνός δυνάμεως, i. proinde putatur sanatu per difficultis. Itaq; tales causae morborum divertorum pronunciantur: quod, inquit, non honeste, nec jucunde vivam. in causa non est nulla calamitas mei fundi: non ulla contagio armenti procul hinc pascentis: sed mens male affecta non potest uti ratione, & libidinis perturbationibusq; alius turpiter mancipata respuit omnem vim Philosophiae, quae medetur animis: inanes sollicitudines detrahunt: cupiditas liberos: pellit timores: consilia amicorum & medicorum apud eam nihil possunt. 2. Haec mentis agritudo illustratur adversis: quod illa persequatur nocitur: fugiat autem profutura: deinde ex adjuncta

dimiserat, unde ergo puto in amicis comites ponendos, ut cub curatios in servis.

Pulcrā minantem.] De verbo minari diximus Sat. 3. l. 2. ad hunc versum:

At qui vultus erat multa & præclara minantis Dic me non recit.] Nuncia Celso, inhonestè & injucundè Horatium vivere.

Considerit.] Οὐχ ὅτι σωθέντα πάλαιμα δίδου τῶν ἀμπελων Pro hoc dixit Od. 1. l. 3. Verberari, grandine vineas, quod uno verbo Græcè dixeris χαλαζοπέδιον, & talem vexatum χαλαζοπέδιον quam vocem interpretatur Plaut. in Casin. 24. Olerum quicquid erat calamitas profecto attingerat nuncquam: quā etiam utitur Terent. A. 1. Sc. 1. Eunū. sed translātē de Thaide, fundi Phædriani calamitate: quam propriè infert grandinis ruina culmis ac stipulis segetum, quæq; dicitur Donato πρὸς γράμματα in prologo Hecyræ: illud autem Plauti in Græcum sic vertit Hen. Stephanus, ἢ χαλαζοπέδιον τῶν λαχάνων ὅχι ἢ ἄλλο πῶποτε, ἢ γρῶν τὰ λαχάνα ἢ πῶποτε χαλαζοπέδιον. Videtur Poeta confundere vites & vineas in his locis: Grammatici tamen distinguunt - vt vinea sit vinetum, i. locus vitibus confitus, Græcè ἢ ἀμπελων ὄν. Vitis autem ἀπὸ ἀνδρῶν ἀμπελος ἢ ἀπὸ κλάδων, sit ipsa arbor, & ipsius palmites & flagella, quæ grandine dicuntur verberari.

Oleam non morderit.] De arborum calamitate diximus in Gram. Od. 1. l. 3. Hæc autem Græcè ἢ λωγία. & olea solum perusta, ἢ λωγία δὴ λωγία dicitur. Aestus dicitur morderi dissolvendo, ut frigus constringendo ut Sat. 6. l. 2.

Matutina parum cautos jam frigora mordent. Utrōque tamen fit læsio & offensio.

Armentum.] Festus docet armentum id esse genus pecoris, quod est idoneum ad opus armorum i. quorumlibet instrumentorum, atq; ita dicitur per syncopen, quasi armentum: (ut jam monuimus Od. 3. l. 1.) unde nonnulli putant proprium esse boum arationi serventiū. Quid autem inter sit inter hoc & gregem ex Elegantiis quidem Vallæ cognosci potest, sed e 4. Georg. maximè: quum Poeta transit ab armenti descriptione ad gregem explicandum:

Hoc satis armentis: superat pars altera cure. Lanigeros agitare greges hirtasque capellas.

Quod si quando hos pro illis usurpari r. perias, id fit χῆτις καὶ ἀχρηστία, qui ab usus lenitur quodam epitheto, ut læpè magno in grege & 2. Epod: *E. vantes mugientium greges*, pro armentis, ut illic exposuimus Tale discrimen est Græcis in ἀγέλη & ποιμν ἢ πῶν, ut constat ex illo versu Odys. 5.

Δώδεκιν ἠπείρω ἀγέλαι τῶν πάρα οἶον.

Duo decim sunt in Epiro armenta, totidem greges ovium, vbi Eustathius annotat, ἀγέλαι βοῶν, δὴ ἀδ ἡ, ἰσως τὴ δὴ πῶν ἢ ἀμφοῖν γέγρασι, ἢ ἀγέλη κνείου κνείου, armenta v. a. scilicet boum & fortasse etiam equorum. De utrisque enim ajunt, armentum propriè dicitur.

In arvis,] Varro. l. 1. c. 29. de re rustica definit arvom, quod quidem est aratum, sed non fatum, quemadmodū Eustathius definit τὴν ἀρῶν, ἢ ἰδὼν ἀρῶν, simplicem arationem, vel terram leviter aratam: contra τὴν φυτῶν. φυτῶν γὰρ τὴν, terram plantis confitam, vel stirpiferam, in hoc versu Iliad. 2.

καὶ μὲν οἱ Λύκιοι τέμενος τῶν ἐξοχῶν ἄλλων Καλὸν φυτῶν ἢ ἀρῶν ὄρεα νηπιτο.

Aequè Lycii prædium honorarium alius præstans diviserunt plantationi & sationi aptum, ut Bellerophonica coleret.

Sed quia.] Hoc certè joco Galli læpè dicere solent, *Parce que je ne suis pas si saine, que saine.*

Fidus medicis.] Donatus docet fidum & fidelem differre inter se ratione rerum subjectarum, ut illud in maxi-

mis & hoc in minoribus negotiis locum habeat. Itaque fidus medicus, interpretis fidus & amicus, quibus magnum quid tutò creditur & committitur: amator autem fidelis, servus, ager fidelis, unde non possis quicquam tam tutò & tam certò expectare: hic tamen Poeta li. 2. Satyr. 3. dixit medicum fidelem in Lethargico excitando: ex quo leve discrimen Donati in Hæc. Act. 1. Sc. 11. constat esse inter utrumque: sic fides in mente, & fidelitas in re dicitur habere locum.

Roma Tibur.] De Tibure vide Od. 7. lib. 1. Serv. citat hunc vers.

Roma Tibur amem ventosus, Tibure Romam in versu Aeneid. 4.

Dardaniumq; ducem Tyriæ Carthagine, qui nunc, Carthagine, inquit. pro Carthagini pro adverbio in loco posuit de loco. sic Horatius Tibure pro Tiburi. Sed posteri Grammatici tradiderunt, nomina localia imparityl. declinat. & numeri tantum pluralis pro quiete cōstrui posse in dandi vel auferēdi casu & exemplis comprobant. Cic. in Som. Scipionis. *Lacedæmone honestissimum est præsidium senectutis:* Vide consilium Sen. contra inconstantiam frequentis migrationis in Epist. 7. c. & in prima hujus ad Teanum.

Cur me.] Cur particula, sive in interrogatione, sive extra interrogationem valet propter vel quamobrem, vel quòd ut, quid est, Q. Naso, cur in isto loco sedeat, & quæ quassa est, cur hoc velit. i. propter quam pro Cluentio, & nihil est, cur succenseas illi. i. quòd illi irascaris.

Funesto veterno.] Ellipsis est à veterno, ut arcere aliquem ab improbitate in Paradoxis De hoc morbo diximus Sat. 3. l. 2. initio, id est, propterea quòd me prohibeant exitiosa segnitie, & otio, & a me hoc malū depellant.

Subinde.] Hic valet, mox confestim, ut sumitur apud Suet. in Octav. c. 95. *Celestis arcus orbem solis ambiit, ac subinde Juliae Caesaris filiae monumentum fulmine ictum est.* Aliàs valet frequenter, identidem, sed per aliquod intervallum, ut, subindè respicientem.

Instillare auriculis.] Cic. in Cat. majore, oleum luminis instillare. Dicitur tamen aliquando, vinum instillatur in ignem.

Explicatio Rhetorica.

Synecdoche est generis pro unà novem. de quibus & de vocis ratione diximus Od. 2. l. 1. Similis est tropus initio i. Aen. *Musa mihi causas memora* fortassè pro Clio historiarum petita, vel pro Calliope carminis Heroici præside. Interdum nominatim appellatur, ut l. 2. T. Lucretii.

Aeneadam genitrix Alma venus, & Eustath. in r. vers. Iliad. a. μύων ἀειδε θεὰ pro indicio hujus tropi annotat, ὡς περὶ δὲ ὁ Ομηρος γενεῖός μιν καὶ συμνοθεῖσθαι μίαισι (ὡν λογικὸν εἶδησθαι δὲ ἀνθρώπων καὶ τοῦ καὶ καλλιόπην γενεῖός μιν θεὰ λέγουσιν εἰδικὸς δὲ μίαισι ut Homerus gen. -rali nomine & graviori animal rationale, & specialiter hominem vocat: sic etiam Calliope generaliter Dea dicitur, specialiter Musa. In Nerone nō dissimilis est pro Claudio Tiberio Nerone. Quid agam & pulcrā minantem similiter sonant χῆτις τὴν ἐπιτροπὴν in clausulis.

b Idem quoque sonus initio & medio membrorum auditur χῆτις τὴν ἐπιτροπὴν.

c Anaphora est, ejusdem vocis in principio sententiæ iteratio.

d Similiter resonant clausulæ utriusq; incisæ per Epistropen.

e Metaphora est ab hoc genere morbi antè explicatæ ad extremam desidiā, & otium judicandum.

f Altera est Epanodos initio & medio, regressio ad eundem sonum.

g Geminum est polyptoton.

Metaphora est ab aere & regionibus & mari, quæ vento agitantur: quomodo proprie dixit Od. 4. l. 3.

Qui terram invertebat, qui mare temperat.
Ventosum.

ad levitatem & inconstantiam hominis notandam: quo tropo postrema libri hujus Epist. plebs ventosa dicitur: quo quidem tropo Brutus ad Cic. Epist. 9. l. 11. usus est, rogo te, ut aliquem emittas ad hominem ventosissimum Lepidum. sed Virg. l. 12. Aen. v. 390 dixit hoc genere tropi, notione tamen aliquantulo diversa,

-- an tibi Mavors

Ventosa in lingua, pedibusq; fugacibus istis,
Semper erit?

Verba sunt Turni in iactantiam Drancis, quem notat magis γλωτλασπίδα, linguâ se defendentem, quam armis & clypeo pugnantem.

i Symploce est ejusdem soni circa initia & clausulas sententiarum.

k Συμπλοχὴ est generis pro Claudio Nerone cum altera symploce.

l Metaphora est à liquidis, quæ guttatim in vasa infundi solent, pro, tu Musa, identidem admoneto Celsum de constantia & animi moderatione servanda in omni re. Ita loquitur Cic. ad Attic. sed tropo simplici, Attulit uberrimas tuas literas, quæ mihi quiddam, quod starem, instillarunt.

EPISTOLA IX. AD NERONEM.

Theticum.

Quod Poeta commendatione Septimium debeat apud Claudium Neronem juvare.

Septimius, Claudii, nimirum intelligit unus, 3
Quanti me facias: nam quum rogat & precocogit.

Scilicet, ut tibi se laudare & tradere coner,
Dignum mente, domog, legentis honesta Neronis: 3
Munere quum fungi propioris censet amici; 3
3. Quid possim, videt, ac novit me validus ipso.

4. Multa quidem dixi, cur excusatus abirent;
Sed timui, mea ne sinxisse minora putarer,
Dissimulator opis propria, mihi commodus unū.
Sic ego majoris fugiens opprobria culpa,
Frontis ad urbana descendi premia? Quod se
Depositum laudas ob amici iussa pudorem,
Scribe tui gregis hunc: & fortem crede bonumq;.

Analysis Dialectica.

Q Væstio hujus Epistolæ proposita judicari & concludi potest ex adjuncta Poetæ potestate pro Septimio aliquid efficiendi: quod Horat. plurimū possit apud Claudium Neronem Augusti privignum auctoritate, atq; rogitur ab amico hoc modo: Cujus gratia apud amicum potentem nota est amico precanti, ac compluribus celebrata, hunc deposito pudore ille debet commendatione juvare. Horatius cognoscitur a Septimio amico gratiosus apud Claudium Neronem. Hunc igitur precantem Horatius commendare debet Neroni, & deposito amici causâ pudore, petenti omniratione & facultate, quum hæc ipsi adsit abunde, honeste gratificari. Assumptio est statim initio, quod Septimius solus cognoscatur & facile perspiciatur, quo locosii Horatius apud Claudium & quid possit.

2 Illustratur hæc pars effectus talis notionis & scientiæ: quod ille jure amicitia cogat Poetam ad omnem commendationis rationem: ubi brevis scriptio utriusq; Septimii & Claudii miscetur ex adjunctis & effectis: quod Septimius familiaritatem Neronis dignus sit, & hic probe sciatur honestissima quæq; & ingenio suo, ac domini convenientissima deligere.

3 Effecta superioris cognitionis augentur minorum collatione, quod Septimio notior sit Horati gratia apud Claudium quam ipsi Poetæ. Hic equidem malo agnoscere contentionem minorum, quam majorum: quod animadvertam Septimium versari in questione, quanta sit ipsi notitia auctoritatis & gratiæ Horatianæ apud Neronem, ad cujus demonstrationem profertur ipsa notio Poetæ ut quid minus, quam habet de eodem favore Claudii erga se ipsum.

4 Ratio est excusationis Horatianæ à dissentaneis diversis sic apertius enuncianda: *E si diu multumq; deprecatus sum munus illud commendandi amici Claudio Neroni; veritus sum tamen nomen dissimulatore, & ficti amici dedecus, si preces tanti amici duntius averterer ac meis tantum commodis, nullâ ratione aliorum habitâ, servirem, quæ diversitatis pars consequens augetur majorum cõparatione: quod gravius est peccatum in officio commendandi virum bonum apud principem potentem deferendo: quam in illo prestando crimen audacie apud eundem possit esse.* Poeta hic de vitare videtur cõmune omnium hominum vitium à Comico notatum, quod omnes sibi melius esse velint, quam alteri. quod D. Paullus c. 10. Epist. 1. ad Cor. docet etiam Christianis cavendum, μηδεις τὸ ἐαυτου ἡλιώτερον ἀλλὰ τὸ τῶ ἑτέρου ἕκαστος. nemo quod ipsius sit, querat, sed quisq; quod alterius est: & ita vinculum ecclesiasticæ cõmunionis arctius hærebit & indissociabile fiet: quod Philosophi lumine tantum naturali animadverterunt neminem uni sibi esse natum. sed patriæ, parentibus & amicis, fieriq; homines Diis similes, qui de quàm plurimis bene mereri studeret: contra in leges naturæ ac humanitatis communes eos peccare, qui ad rem familiarem ita sunt attentî, ut omnem aliorum curam abijciant. 6
5 Complexio est: *Quare Septimium virum bonum & fortem meâ petitione & restificatione potes ad numerum amicorum tuorum aggregare.* In hac autem Analysis dialectica desideratur propositio, quàm explevimus revocata hypothèsi ad thesin, quod esset clarior ratio argumentationis.

Ennaratio Grammatica.

Septimius.] Quanta Poetæ intercesserit familiaritas & amicitia cum Septimio, ex Ode. 6. lib. 2. cognosci facile potest, ubi datur illi consilium à Poetâ mature querendi locum traducendæ utriusque senectuti accommodatum, decurso jam simul vitæ

curriculo, etiam unâ velint ac possint commori: Hæc autem ratio commendandi Claudio Neroni amici revocat mihi in memoriâ quartam Isoctatis ad Philip. Reg. Macedo. epistolam, ὅπως ἐκεῖν ὁ σωῖς ἡσαν ὑπερβυδὸς τοῦ